

GOD, MIJN ZALIGMAKER

door

BERNARDUS SMYTEGELT

BERNARDUS SMYTEGELT

Bernardus Smytegelt is één van de meest bekende predikanten uit de tijd van de Nadere Reformatie. Hij werd geboren op 20 augustus 1665 te Goes, als zoon van Marinus Smytegelt (boekverkoper) en Anna Lambregtse. Smytegelt bleef ongehuwd.

Hij studeerde theologie in Utrecht waar hij veel contact had met de hoogleraar M. Leydekker. Hij verdedigde bij hem in 1686 zijn dissertatie “Over de eenheid der kerk”, die hij opdroeg aan zijn vader, en aan zijn oom Petrus Smytegelt, predikant te Middelburg. Zijn medestudenten achtten hem zeer vanwege zijn godsvrucht en heel zijn houding. Hij was op en top een Zeeuw: zijn studiejaren in Utrecht waren de enige die hij doorbracht buiten Zeeland. De familie was afkomstig van Tholen.

In 1689 werd Smytegelt bevestigd tot predikant te Borssele. Van daar vertrok hij in 1692 naar zijn geboortestad Goes. Kort na zijn komst daar gaf hij blijk van wijsheid en pastoraal inzicht bij een hevige twist rondom de benoeming van een paar rentmeesters.

In 1695 nam hij de herdersstaf op in de gemeente van Middelburg. Hij verwierf zich daar in de loop der jaren grote invloed en aanzien als trouw pastor en bovenal prediker. Smytegelt was een populaire prediker die gewoon was voor de vuist weg het woord te voeren. Hij had een forse stem en gebruikte een levendige stijl. Zelf heeft hij geen van zijn preken volledig opgetekend. Sommigen hebben geprobeerd ze op te nemen, van wie Maria Boter de meest bekende is.

Hij was zeer geliefd. Algemeen betitelde men hem als vader Smytegelt, of “de oude van het Singel”. Hij verstond het als boeteprediker zich te richten tot alle lagen der samenleving.

Kwaden van allerlei aard werden door hem aan de orde gesteld. Niemand, hoog of laag, werd door hem gespaard. Dus viel hem ook smaad ten deel. Verder was zijn prediking een doorgaande oproep tot het beoefenen van persoonlijke godsvrucht. In eigen persoon stelde hij een voorbeeld van zuivere wandel, in ootmoed en eenvoud, ook in geloof.

Sinds 1729 leed hij aan erge, lichamelijke pijnen en was hij meer dan eens ziek. In 1735 werd hem eervol emeritaat verleend. Op 6 mei 1739 ontsliep hij.

Veel preken van Smytegelt worden thans nog opnieuw uitgegeven en met veel zegen gelezen.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 3, blz. 337-340.

De hierna volgende preek is afkomstig uit het boek “Een woord op zyn tyd”, tweede deel, ofte zeven-en-veertig Predicatiën naar tydsomstandigheden geschikt, gedaan door den zaligen heer Bernardus Smytegelt. Het boek werd zonder jaartal uitgegeven door de gebr. Huge te Rotterdam, met een voorrede van Cornelius van Velzen, gedateerd 20 september 1746.

Het is de zestiende preek, te vinden op blz. 161-170, en gehouden ter gelegenheid van de viering van het Heilig Avondmaal.

De preek is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands.

-.-.-.-.-

GOD, MIJN ZALIGMAKER

door

BERNARDUS SMYTEGELT

“En mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker”.

Lukas 1:47

Wij lezen in Spreuken 13:12: *De uitgestelde hoop krenkt het hart; maar de begeerte, die komt, is een boom des levens.* God de Heere belooft soms grote dingen aan Zijn volk, maar het komt niet direct zo uit als zij dachten. Er ligt soms enige tijd tussen belofte en vervulling, zodat hun hart hierdoor gekrenkt wordt, dat wil zeggen dat hun geheugen, hun verstand, hun hart ziek worden. Zo ging het ook met Israël in Egypte. Ze waren er vierhonderd jaar vóór ze naar Kanaän gingen. Zo ging het ook met Israël in Babel. God zei dat ze akkers en huizen moesten kopen; zij moesten rond de zeventig jaar wachten vóór ze weer naar hun land toe gingen. En is er wel ooit een grotere belofte geweest dan in Genesis 3:15, waar de Middelaar beloofd werd, Die het werk van de duivel zou verbreken? Hoeveel eeuwen gingen niet voorbij eer Hij kwam! Hun hart werd erdoor gekrenkt, zodat zij zeiden: *Och, wie zal leven, als God dit doen zal?* (Num. 24:23).

Waarom behaagde het God dit zo lang uit te stellen? Er is een reden die van God de Vader uitgaat; er is eveneens een reden die van God de Zoon, en van God de Heilige Geest uitgaat. Ten slotte is er een reden die te maken heeft met mensen die de Heere vrezen.

De reden aan de kant van God de Vader is om Zijn wijsheid bekend te maken, dat Hij door zulke geringe zaken, slechts enkele schaduwen, zulke grote zaken kan uitbeelden. Ja, Hij wil daarmee laten zien dat Hij de getrouwe God is. Al scheen het onmogelijk, God bestuurde het zó dat Zijn volk moest uitroepen: De Heere is getrouw, Zijn trouw is groot!

De reden aan de kant van de Zoon is dat het moet blijken dat Hij de Middelaar is, de Knecht des Heeren. Hoe gewillig Hij ook was, Hij mocht niet gaan vóór Hij uitgezonden werd in de volheid des tijds, Gal. 4:4. Ja, de zonde moest eerst begaan worden, voordat de Verlosser kwam.

En wat de Heilige Geest betreft, Hij moest op Zijn bepaalde tijd uitgestort worden, Jesaja 44:3. *Want de Heilige Geest was nog niet, aangezien Jezus nog niet verheerlijkt was,* Joh. 7:39.

Dan is er ten slotte een reden die te maken heeft met Gods volk. Zij moesten gaan schreeuwen, gaan zuchten, gaan verlangen, en tegelijkertijd moesten zij zich oefenen om in lijdzaamheid te leven. Zij moesten zowel leren hopen als geloven. Zij moesten leren zeggen: ‘Wij zullen uitzien naar de Heere, God zal ons horen. Als Hij vertoeft en lang wegblijft, moeten wij Hem verwachten, want Hij zal zeker komen, Hij zal niet achterblijven’ (vgl. Hab. 2:3). De Heere moest een welkome Vriend zijn. De verlossing werd zo lang uitgesteld, opdat ieder mens die verlegen is om hulp, bij Zijn komst naar Hem toe zou snellen. Ja, de Heere doet het, opdat Hij ons zou sterken en verblijden. Als God de begeerte lang uitgesteld heeft en als die na lange tijd pas komt, dan is ze als een boom des levens. Dan is de blijdschap zo groot, dat

een geheel land, een familie of een geslacht er dikwijls over spreekt en er de mond vol van heeft.

O geliefden, dan geeft God het leven in de dorre doodsbeenderen. Zij die in lange tijd niet bij elkaar zijn gekomen, zullen elkaar dan wel ontmoeten. Zij die tevoren met gesloten deuren en gesloten harten neerzaten, zullen zeggen: 'Wat een grote weldaad heeft God aan ons gedaan.' Dan zullen ze wel eens zingen, en in hooggestemde blijdschap goed van de Heere spreken.

Dat zien wij ook in dit hoofdstuk. Eva mocht dan al zeggen: *Ik heb een man van de HEERE verkregen* (Gen. 4:1), maar hier was het echt dé vrouw die dat kon zeggen. Rebekka zei eens: 'Waarom ben ik zo? Twee volken zijn in mijn buik.' Maar deze maagd kon het ook wel zeggen: 'Waarom ben ik zo? Hier zijn zelfs twee vrouwen die dat wel konden zeggen. Er kwam immers een engel bij Elizabeth, en die had gezegd dat de grootste die ooit van een vrouw geboren is, uit haar geboren zal worden. Zacharias kon het niet geloven, maar God maakte het desondanks wel wáár. Een andere engel kwam bij die andere vrouw, die nog een maagd was. 'Vrouw', zei hij, 'u bent het schepseltje dat God uitverkoren heeft, om Hem voort te brengen Die Gods Zoon genoemd zal worden.' Zij aanvaardt dat gelovig. 'Mag ik dat geluk hebben?' zegt ze. En in de volheid van haar hart gaat ze naar haar nicht Elizabeth.

Die twee vliegen op elkaar af, en ze vertellen welke grote dingen God aan hen gedaan had. Dan wordt Elizabeth zo bewogen en ontroerd, dat de vrucht in haar buik opspringt. Ze kan zich door blijdschap niet inhouden, en zegt: *Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?*

Dan wordt Maria ook zo bewogen, dat ze gaat zeggen: 'Ik ben vol van woorden.' O, zij voelt zulke zoete bewegingen in haar ziel, zo'n kalmte, stilte en ruimte, dat zij moet zeggen: 'Al had ik mijn hele leven nog niet gezongen, dan moet ik nu wel tot lof van God zingen!' En dat doet zij. Maria zei: *Mijn ziel maakt groot de Heere, en mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker.*

Wij hebben u dit 47° vers uit het teksthoofdstuk voorgelezen tot stof voor onze overdenking. Daarin vinden wij:

1. De beschrijving die Maria geeft van de vrucht die in haar buik is. Ze zegt (en dat past op elk vers): Het is God, het is de Zaligmaker, het is mijn Zaligmaker.
2. De gestalte van haar hart hieronder: ze was zo blij, zo verheugd.
3. Dat zij het niet kon verbergen, ze zou het anders uitgeschreeuwd hebben.

Dat zijn onze drie punten; het gaat dus over de beschrijving van de vrucht in haar buik, over haar liefelijke gestalte, en over het feit dat zij zich moest uiten over wat in haar leefde.

1.

Wat het eerste aangaat, mogen we ons afvragen of men wel een heerlijker naam of een betere omschrijving kan vinden van de Zoon van God, dan in de goddelijke beschrijving die de engel van Hem gaf. Hij zei immers tegen Maria, in vers 35: *Dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden.* De vrouw handelt heel juist als zij er deze conclusie uit trekt dat Hij de waarachtige God is. Die conclusie trokken ook Zijn vijanden, toen Hij gezegd had dat God Zijn eigen Vader was, Joh. 5:18. Ze zei: 'De Vrucht die ik in mijn buik heb, is de waarachtige God.' Hij mag nóg zo gering zijn, mens worden, de Vrucht van mijn buik zijn en onder de gedaante van een dienstknecht komen, maar Hij is tóch in de gestaltenis Gods, Filipp. 2:6.

Hem komen goddelijke namen toe, en goddelijke werken worden Hem toegeschreven. Hem komt goddelijke eer toe, en Hij heeft goddelijke eigenschappen. Maria was heel goed onderlegd in het Woord; de Godheid van Christus wist zij heel goed te bewijzen. Ja, dat niet alleen, maar ze begreep dat als Hij geen God was, Hij ook geen Zaligmaker kon zijn. *Ik zal hen ver-*

lossen door de HEERE, hun God, Hos. 1:7. Op wie zou Zijn volk dan hun vertrouwen stellen, als Hij geen God was? Er staat immers in Jeremia 17:5: Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt.

Hij was niet alleen God, maar ook de Zaligmaker. Er zijn godzalige mensen geweest die in het Woord van God ook grote namen gedragen hebben. Melchizedek werd koning der gerechtigheid genoemd; Abraham een vader van vele volken; en Salomo Jedid-Jah, de beminde des HEEREN, 2 Sam. 12:25. Maar aan de Heere Jezus Christus, het Zaad van de vrouw, heeft God een Naam gegeven, die boven alle namen is van hen die in de hemel en op de aarde genoemd worden. Hij kreeg de naam van *Zaligmaker*. Dat is die oude Naam, die alle andere namen in zich opneemt. Wat heeft de Zoon van God al niet een namen in het Woord! Maar deze ene Naam sluit al de namen in die Hij in heel de Bijbel heeft. Zaligmaker, Losser, Heiland, wat is daar niet allemaal in opgesloten! Kan er wel een begerenswaardiger Naam zijn voor zulke rampzaligen als een ieder van ons is? Kunnen wij een heerlijker Naam vinden?

U zult zeggen: Nee, deze overtreft ze allemaal. Als deze Naam er niet was, zouden wij allen in onze zonden moeten blijven leven. We zouden in onze zonden moeten sterven en eeuwig verloren moeten gaan.

Hoe is Hij de Zaligmaker?

Hij bevrijdt de Zijnen van alles wat hen ongelukkig maken kan, en Hij brengt hun alles toe wat de zondaar gelukkig maken kan, en dat geeft Hij aan hen.

Wat maakt de zondaar zo ongelukkig? Wat kan hij allemaal bedenken, waarom hij moet zeggen: 'Ik ben een ongelukkig schepsel!'

In de eerste plaats zijn dat de zonden. Hij moet tegen zichzelf zeggen: 'Ach, dat ik toch elke dag zo moet zondigen!' Het maakt hem rampzalig dat hij zo'n zondige aard en natuur heeft, dat de zonden zo vele zijn, en dat ze hem zo gemakkelijk omringen. Ze overvallen hem elke dag.

Is er nog meer? Ja, dat is de toorn van God die ontstoken is over de zonden. Als ik aan God denk, ben ik verschrikt, omdat ik zo zondig ben en zo'n verschrikkelijke natuur heb! Een natuurlijk mens kan niet met blijdschap aan God denken. Daar is in het Wezen van God helemaal niets verkwikkelijks voor hem. Gods wijsheid, Zijn alwetendheid, Zijn kracht..., het is hem allemaal een verschrikking. *Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar*, zei eens iemand met een treurig hart, Psalm 77:4.

De zondaar zegt vervolgens: 'Wat ons zo ongelukkig maakt, is de vloek die God over ons uitgesproken heeft.' De zondaar is vervloekt in zijn geboorte en in zijn sterven, in zijn uitgang en in zijn ingang, in zijn neerliggen en opstaan, in zijn neerzitten en opstaan, in alles wat hij ter hand neemt.

Het volgende wat hem zo ongelukkig maakt, is dat hij onder de macht van de duivel verkeert. U kunt zich er niet aan onttrekken, u bent zijn dienstknechten en dienstmeisjes. Al wat hij zegt, doet u heel gewillig, met genoeg en blijdschap. Hij is uw vader, uw god en uw koning; u eert hem als uw koning.

Nog eens: wat u zo ongelukkig maakt, is dat u onder de heerschappij van de zonden leeft. Al neemt u zich voor niet te zondigen, u kunt het niet laten. De zonden heersen over u, u bent niet te remmen. Al is het dat u er hartkloppingen over hebt en al wordt u ervan overtuigd dat de zonde u geen goed doen, ze is u echter toch de baas.

Wat maakt hem nog meer zo ongelukkig? Zijn geweten dat hem niet met rust laat. Wat krijgt u veel overtuigingen en onrustige gevoelens doordat uw geweten spreekt! Het zijn er dikwijls heel veel.

Behalve dat maakt de vrees voor de dood hem ongelukkig. U kunt nooit een plezierige dag hebben als u aan uw einde denkt.

Ja, en dan is er het oordeel, waar het eeuwig ongelukkig zijn in de hel, de verdoemenis, op volgt. Daar zal de zondaar eeuwig moeten leven buiten alle hoop dat hij ooit nog gered zal worden.

Dat alles maakt de zondaar nu zo rampzalig.

Welnu, de Zaligmaker redt Zijn volk daarvan. Hij neemt al die dingen weg en zegt: 'Arme en belaste, zal Ik u rust geven?' En dan maakt Hij het zó dat zij aan het bidden raken: 'O Heere, verhoor, o Heere, vergeef!'

'Ik vergeef het u', zegt God, 'om Mijns Zoons wil. Die heeft met Zijn rantsoen voor u betaald.' Daar blijft het niet bij, want Hij geeft hun ook Zijn Geest. Die trekt hen uit het huis van de sterk gewapende, Hij haalt hen eruit.

'Ach', zeggen ze, 'ik ben het met de duivel niet eens, ik houd ermee op.' En dan leggen zij hun hart voor God open. Voor mensen durven zij het nog niet zo direct te zeggen. Ja, dan breekt de heerschappij van de zonde. De kracht van de zonde wordt langzamerhand minder; die overheerst niet meer zo. Zij beginnen in het verbreken van de zonden wat te vorderen; de zonde woelt wat minder in hen. Dan komt de Geest. Hij doet hen bidden en schreien, Hij geeft hun het geloof, Hij drijft hen naar de Heere. Dat maakt hen zo gelukkig, want zij worden nu in vriendschap met God gebracht. Zijn toorn wordt afgekeerd.

Hij zegt: 'Ik ben uw Vader, Ik heb u lief. Zou Ik op u toornen, de Geest zou vanwege u voor Mijn aangezicht overstelpt worden. Ik wil liever zeggen: u bent Mijn vrienden, als u doet wat Ik u gebied. Abraham werd een vriend van God genoemd; u bent eveneens Mijn vrienden. Ik ben met u verzoend in Christus. En dat niet alleen, maar de Zaligmaker maakt u zó gelukkig, dat u kunt bestaan in Mijn gericht. In Zijn lijden en gehoorzaamheid bent u volmaakt schoon. U bent niet krachteloos in Hem, maar volmaakt. Al bent u nog zo zondig, u hebt in Hem een volmaakte heiligheid.'

Zoals zij door de eerste Adam allen tot zondaars gesteld zijn, zo zullen zij in de tweede Adam allen tot rechtvaardigen gesteld worden, Rom. 5:19. Nu moet het alles voor u ten goede werken, nu is de zegen van God de uwe. God is uw God, uw Goed, uw Deel, uw Schat. Ga met alles wat u op het hart ligt, naar Hem toe; leg het voor Hem neer, en God zal tot u neerdalen. En al wat God is, heeft en kan, is Hij voor u.

Daarop geeft Hij hun zo'n vrede vanbinnen, zo'n kalmte en stilte door Zijn Geest, dat ze wel moeten gaan lachen en juichen.

En als ze hun leven moeten beëindigen, verlost Hij hen ten slotte van de hel, van de duivel en van de dood. Daarom liggen zij almaar neer en denken: 'Kom met haast, mijn Liefste!' 'Kom, al Mijn kinderen', zegt God, 'leg nu al uw moeite en zorg aan de poort van de eeuwigheid neer, en verblijd u nu eeuwig in Mijn gemeenschap.'

Hoe is Jezus de Zaligmaker geworden?

Door Zijn borgtocht in de eeuwigheid, in de eeuwige gedachten die God koesterde om sommigen zalig te maken. De Heere Jezus zei: Ik zal Borg zijn voor al die mensen. Hij werd het door lijden en gehoorzaamheid. In de dagen van Zijn omwandeling in het vlees heeft Hij met sterk roepen en onder tranen gebeden en smekingen aan God geofferd, vgl. Hebr. 5:7. Hij is door lijden volmaakt geworden. Hij is een Oorzaak van eeuwige zaligheid geworden, omdat Hij gehoorzaamd heeft. Hij is ook de Voorbidder, en Hij bewaart hen bij de verkregen verlossing. Ziedaar, geliefden, dat is de Zaligmaker.

De maagd Maria was niet onkundig wat het werk van de verlossing betreft. 'Ach', zei ze, 'Hij is God, Hij is de Zaligmaker. En dat niet alleen, maar Hij is mijn Zaligmaker.' Het zou haar niet kunnen helpen, wat die vrouw eens riep: *Zalig is de buik, die U gedragen heeft, en de borsten, die Gij hebt gezogen*, Lukas 11:27. Dat kan haar niet helpen, en daarom legt ze als

het ware de hand op haar borst en zegt: *Mijn Liefste is mijne, en ik ben de Zijne*, Hoogl. 2:16. Ze zegt: 'Ben ik Zijn moeder naar Zijn menselijke natuur, Hij is mijn Zaligmaker naar Zijn goddelijke en menselijke natuur.'

Wat geeft zij daarmee te kennen?

Allereerst zegt ze als het ware tegen haar medemens, als die tot geloof mag komen: Stel mij nooit te hoog; ik moet net als u door Hem behouden worden!

Ze zegt daarmee ook: U zult mij onteren en lasteren, als u zegt dat ik een zaligmaker ben van mijzelf of van anderen, en dan zult u ook God lasteren (vgl. Matth. 9:3). Er staat immers: *Wie kan de zonden vergeven, dan alleen God?* (Markus 2:7). Wie kan de Zaligmaker zijn dan God alleen? Maria zegt als het ware: 'Acht mij niet te hoog; sla mij niet te hoog aan, zodat u zou kunnen denken dat ik een zaligmaker ben of zijn kan van mijzelf of van een ander.'

Ten slotte zegt ze hiermee: Al wie tot geloof komt, volg mij daarin na; rust niet voordat ook u kunt zeggen met uw hand op de borst: 'Hij is mijn Zaligmaker!'

U zult zeggen: 'Dat *mijn* zeggen, dat toe-eigenen, wat is dat en wat betekent dat?' Ik antwoord: er is een toe-eigenen van een zwakke christen, er is een toe-eigenen van een sterke christen, en er is een toe-eigenen van een verzekerde christen.

Het toe-eigenen van een zwakke christen is: 'Ach, Hij kan mijn Zaligmaker zijn, wilde Hij het toch ook maar zijn!' Zo iemand gaat Hem al schreiend achterna, en zegt: 'Ach, was Hij maar de mijne! Zou ik het ooit nog wel eens krijgen?'

Wat is het toe-eigenen van de sterke gelovige? Deze zegt: 'Jezus kán het niet alleen, maar Hij hééft het ook gedaan. Mijn Heere en mijn God, ik heb deel aan U, dat kan ik opmaken uit Gods Woord.'

En ten slotte, het toe-eigenen van iemand die in het licht wandelt en verzekerd is, wat houdt dat in? Zo iemand zegt: 'Ik kan het niet nalaten te zeggen, ik gevoel het: *Ik ben van mijn Liefste, en Zijn genegenheid is tot mij. Mijn Liefste is mijne, en ik ben de Zijne.*' Hoogl. 7:10 en 2:16.

U kunt zich indenken hoe Maria gesteld was. 'Mijn Heere', mocht ze zeggen, 'wat een licht komt er in mijn ziel; wat is mij overkomen? Gij zegt tot mijn ziel: Ik ben uw Heil. Dat Kind, Dat ik daar onder mijn hart draag, spreekt door Zijn goddelijke natuur tot mij: Ik ben uw Zaligmaker. Dat doet mij de zekerheid smaken van mijn zaligheid.' Zo spreekt ze daar God na. Wat zijn de snoeren voor haar in een liefelijke plaats gevallen; de Heere is haar Deel. Ziedaar, dat is de heerlijke betuiging die zij geeft van het Kind, van Wie zij zwanger was.

2.

Nu mogen wij haar liefelijke gemoedsgestalte onder ogen zien. 'Lieve God, wat een ontroering ervaar ik', zei ze, 'ik zou wel willen opspringen van blijdschap.'

U zult zeggen: als iemand als Maria zo blij is, hoe is die geestelijke blijdschap dan tot stand gekomen?

Het hoort bij deze blijdschap om blij te zijn als ze met iets in aanraking komt wat een middel is tegen verdriet en verslagenheid. U zult alleen iemand blij zien, als hij precies dat gekregen heeft wat hij nodig had. Zo was het met deze jonge vrouw, met Maria. Zij kon zeggen: 'Heere, mijn Zaligmaker, U bent het Heilsgoed waaraan wij gebrek hebben. De scepter is geweken, daar komt de Silo' (vgl. Gen. 49:10). Het is of u haar hoort zeggen: *Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken*, 1 Tim. 1:15. Het is alsof ze zegt: 'Dit heb ik mogen ontvangen als medicijn tegen deze donkere tijden en tegen mijn mistroostig hart. *Ziet, Deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken. Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht,*

wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid’, Jesaja 25:9. Dat is het eerste van haar blijdschap.

Het hoort ook bij deze blijdschap om bij het zien van iets wat zo passend is, er hevig naar te verlangen, er achteraan te lopen en te zeggen: ‘Dat moet ik hebben. Ach Heere, dat kan ik niet missen, ik moet U tot mijn Middelaar hebben. Ik voel zo’n verlangen naar U. Toen U nog onder de beloften was, kwam ik al naar U toe gevluucht. Het mag gaan zoals het wil, maar daar moet ik heen, Ik moet U hebben.’

Het hoort vervolgens bij deze blijdschap om tevreden te zijn met datgene wat men als een deel krijgt van dat begerenswaardige goed, of het daarvan nu een kleine of grote portie is. Dan zegt zo iemand: ‘Nu heb ik alles, nu ben ik zo voldaan, het is goed zo. Ik heb mijn wens verkregen, nu is het zoals ik het graag zag.’ Misschien heeft Maria zich wel afgetobd met de vraag wie de moeder van dat Kind zou zijn. Toen heeft ze mogen zeggen: ‘En ik ben het! Het is veel meer dan ik dacht. Ik had dit nooit kunnen geloven; daarom ben ik zeer verheugd, o liefste Heere! U bent het, Die ik zo graag wilde zien.’

Het hoort eveneens bij deze blijdschap om steeds weer opnieuw te spreken over de dingen die verkregen zijn. Gods kinderen kunnen die niet vergeten. Ze zeggen: ‘Hoe kom ik aan de zegen?’ Ze zinken in hun eigen geringheid weg als ze zien op de weldaden die ze verkregen hebben. ‘Hoe kom ik eraan?’ zeggen ze. Elizabeth zei: *Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?* En als Elizabeth dat zei, dan heb ik, meende Maria, nog veel meer reden om dit zeggen.

Het hoort ten slotte bij deze blijdschap dat men bij de weldaden die men al ontving, of van die weldaden nog méér goede dingen verwacht. Het is voor Gods kind nog niet alles. God heeft nog veel meer! Hij is mijn Zaligmaker, dat is waar, *maar hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?* (Rom. 8:32) Het is nog niet geopenbaard wat God doen zal aan diegenen die Zijn verschijning liefhebben.

Maria wilde zeggen: ‘Ik kan mij niet bedwingen, ik moet het uitspreken, ik moet het melden.’ Wie blij is, kan niet zwijgen, al zou hij tegen zijn vijanden moeten spreken. Toen Hanna verblijd was, stond haar gezicht niet meer als eerst. De bruiloftskinderen kunnen niet treuren. Toen David blij was – al wist hij dat zijn vrouw uit het venster keek en met hem spotte – huppelde hij van blijdschap; hij kon zich niet bedwingen. Maria wilde ermee zeggen: ‘Ik ben zo bewogen, ik moet het uitspreken.’ Daarom zei ze: *Mijn geest verheugt zich.*

Wat wil dat zeggen?

Wel, dat Maria er innerlijk geheel vol van was. Haar verstand, haar geheugen, haar geweten, haar wil..., ze was er geheel mee overgoten. Het was alsof niets anders ook maar enige betekenis had.

Het houdt vervolgens ook in dat ze ermee zeggen wil: ‘Het is in mijn hart nog veel groter dan ik het aan de buitenkant laat zien. Ik kan er niet zo goed uiting aan geven. Er blijft immers duizendmaal méér over dan ik zeggen kan.’

Ten slotte betekent het ook, dat wij zij zegt, oprecht is. Ze zegt het vanuit haar hart; het is geen huichelarij.

3.

Ons derde punt is, dat Maria het niet verborgen kon houden. In vers 46 staat: *Maria zeide.* Dat moet hier op elk vers van haar lofzang toegepast worden. Het wil zeggen dat zij sprak om uiting aan haar gevoelens te geven, en eveneens om ook anderen gaande te maken. Ze sprak tot eer en heerlijkheid van God, en in het bijzonder van de Zaligmaker. Deze Zaligmaker prediken wij u ook. Hij is voor uw ogen afgeschilderd als de enige Naam, waardoor al Zijn volk zalig wordt. Deze Zaligmaker laat zien dat Hij Zich om u bekommert, zolang u leeft, met het doel Zichzelf aan u te openbaren. Daartoe laat Hij Zijn oog over u gaan, en spaart Hij u in

Zijn lankmoedigheid. Daartoe geeft Hij al de middelen, en laat Hij u door Zijn knechten dwingen tot Hem te komen.

‘U die God vreest’, zegt Hij, ‘zal Ik u helpen? Zal Ik uw Losser zijn? Zal Ik met u handelen buiten en boven uw verdienstelijke werken, ja zelfs tegen uw verdiensten in? Kent u Mij niet? Hoort u Mij niet roepen?’ De Heere zegt immers: ‘Zal Ik uw Zaligmaker zijn?’

Het wordt u bekendgemaakt wiens Zaligmaker Jezus is, als u onder een prediking zit die een onderscheidend karakter heeft. Het blijft dan niet verborgen voor u, maar het wordt u duidelijk en op eenvoudige wijze aangetoond. Er is niet één blad in de Bijbel dat u lezen kunt, of u ziet dat Jezus niet de Zaligmaker van alle mensen is. Hij is de Zaligmaker van een deel der mensen, en wel het kleinste deel ervan. Maar ú moet onderzoeken of u de Zijne bent. ‘Luis-ter’, zo zegt Hij, ‘als Ik de uwe niet ben, dan is er niemand die de eeuwige rampzaligheid ontloopt.

Zit hier nu iemand die zegt: ‘Maar ik wil toch ten Avondmaal gaan en zeggen: ‘Jezus is de mijne’, al hebt u daar geen grond voor? Dan laten we dat voor uw rekening, maar het zal u slecht opbreken! U mag alles doen wat u wilt, maar u zult in alles tekortschieten.

Toepassing

Nu moeten wij zien of Jezus mijn en uw Zaligmaker is. Ouders leren hun kinderen: ‘Wie is uw Zaligmaker?’ Zou het niet veel beter als ze hun leerden wie *de* Zaligmaker is? En dan zouden ze verder moeten gaan en zeggen: ‘Nu moeten jullie gaan onderzoeken of Hij ook jullie Zaligmaker is. Maar nu is het meestal vrijwel automatisch: ‘Wie is jouw Zaligmaker?’ Dat is helemaal mis. Het zal erop aankomen of Hij mijn en uw Zaligmaker is! U en ik hebben geen vrijmoedigheid om aan het Avondmaal te gaan, als wij Hem niet vinden of gevonden hebben.

Iemand die de Heere vreest kan het echter wel eens niet goed bezien of hij een kind van God is. Alles in zijn leven wordt wel eens overhoop gegooid. Als dat zo is, moet u op verschillende zaken letten.

Allereerst wordt Jezus van niemand de Zaligmaker, of Hij doet hem met nadruk zijn rampzaligheid zien. Dan hebt u te zien gekregen, dat u een Zaligmaker nodig hebt. U moest zeggen: ‘Ik kan mijzelf niet zalig maken; ik ben een verloren en rampzalig schepsel als het Hem niet behaagt mij zalig te maken. Dat belijd ik met mijn mond, maar dat voel ik ook in mijn hart. Ik heb geen rust, ik kan niet zorgeloos zijn. Heere, U zou rechtvaardig zijn als U mij in de hel wierp; maar dat te zeggen doet mij pijn, dat ontroert mij, dat maakt mij vermoeid en belast.’ Kunt u dit alles beamen?

Dan hebt u ook ervaren dat u moest zeggen: ‘Jezus is de enige en volkomen Zaligmaker. Als U er niet was, Heere Jezus, dan ik gaf het op. Ik heb ondervonden dat alles buiten U alleen maar gebroken bakken zijn. Mijn deugden, mijn goede gestalten, het is alles tekort om mijn bestaan op te gronden. Daarom prijs ik U boven alles. Dat behoort elke dag een plaats in mijn gebed te hebben. Wat U mij ook weigert, Heere, weiger mij toch de Zaligmaker niet! Wat U mij ook wilt geven of onthouden, geef mij toch de Zaligmaker, de Springader van het levende water! Wat is eer, aanzien, weelde, als ik U zou moeten missen? Maar wat is kruis en tegenspoed, als ik U heb?’ Kent u dit? Hebt u zo uw roem alleen in Jezus, en dat zonder bedrog? Zegt u: ‘Ik acht alles voor geen enkele waarde, als ik U maar heb?’

Er is nog iets: als u en ik het nieuwe leven kennen, dan zal ons hart helemaal vol van Hem zijn. Wij zullen vrijwel niets anders kunnen zeggen dan: ‘Ach, was U de mijne en ik de Uwe!’ Aan die begeerte zult u voortdurend uiting geven. Kent u dat aanklevende leven, als u slaapt en als u waakt? ‘Heere, dat U de mijne en ik de Uwe ben!’ En als ik in zonde val, zal het zijn: ‘Ach Heere, vergeef het mij!’ Kent u dit?

Weet u er bovendien van dat u tijdens de bediening van het Avondmaal, als u zich voor God stelt, in geheel uw leven en in uw sterven op niemand anders wilt wijzen dan op Jezus, en niet op uw gemoedsgesteldheid of op uw goede eigenschappen? Dan zegt u: ‘Als ik ooit genade ervaren of licht ontvangen heb, het was om Christus’ wil!’ Dan zegt u: ‘Ik prijs God om niets in mijn leven, aan het Avondmaal, op mijn doodsbed dan alleen om Christus’ wil! Het is wel eens zo dat ik vanuit mijn ondervinding tot mijn blijdschap mag ervaren dat ik deel aan Jezus heb, maar als ik mij voor U stel, Heere, dan kan dat alleen in Jezus Zelf.’

Ten slotte zult u ondervinden, dat u als het ware zwanger gaat van de vraag of Jezus de uwe is, totdat Hij u, hier of hiernamaals, tot de verzekering of het volle bezit brengt. Kan een vrouw die haar schat op zee heeft, haar zorgen wel afleggen nog vóór die schat in de haven is? ‘Heere’, zegt zo iemand tegen God, ‘geef dat ik U niet zal missen! Zeg tot mijn ziel: Ik ben uw Heil!’ (Psalm 35:3).

Doe mij ook nu smaken de zekerheid

Mijner zaligheid, Heer’, door Uw genade!

Psalm 51:6, Petrus Datheen

Zou het U, Heere, behagen?

Hebt u deze zaken wel eens ondervonden? Zeg het in alle oprechtheid. En als dat zo is, laat het dan voor u een gewetenszaak zijn het niet te ontkennen. Of meent u dat een bekommerde gemoedsgestalte veracht moet worden? Nee, die gestalte is er, zij moet er zijn en zij zal er ook zijn, zolang de beste christen leeft. Deze gemoedsgestalte zal u bezighouden en waakzaam doen zijn; en daarom zult u het met de duivel, de wereld en uw verdorven hart niet eens kunnen zijn. Houd maar aan, laten de duivel en de wereld razen, en alles doen wat ze willen, maar God zal met de oprechten zijn. U zult nog eens mogen zeggen: ‘Mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker; ik heb al zoveel in Hem gevonden, en ik zal nog veel meer in Hem vinden. Ik ben met Hem geheel voldaan en vind al mijn genoeg in Hem.’

Zo gaan zij aan het Avondmaal, en dan zeggen zij: ‘Heere, hier komt een arme van geest; U hebt gezegd dat U die niet zult verachten.’

De voorbereiding is ervoor om te zien in welke staat en met welke gemoedsgestalte wij aan het Avondmaal zullen komen. Zeg dan maar: ‘Ik kom als een arme in Christus, om Zijn dood te verkondigen. Hij kan mij niet vergeten, evenmin als een vrouw haar kind. Ik kan Hem ook niet vergeten, en wil Zijn geboorte, Zijn lijden, Zijn dood, Zijn heerlijkheid nu en altijd verkondigen. Heere, ik ben Uw knecht, Uw dienstbare. Wilt U mij ook eenmaal verheugd van geest maken? O God, mag ik U tot mijn Deel hebben? Ik ben al zo lang lidmaat van de kerk geweest, maar U wordt voor mij steeds schoner.’

Blijf niet om de wereld te winnen bij de Heere weg, want dat betekent dat u de duivel en de dood in handen valt. Welnu, ik hoop dat God u zal verkwikken. Hij kan dat vandaag doen, maar ook op een andere tijd.

AMEN